รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ เล่มที่ ๑๐

บทบรรณาธิการ

คำถาม ลักดินในที่ดินของผู้อื่นโดยใช้คนขับรถแบ็คโฮมาขุดดินแล้วนำดินไปถมในที่ดินของผู้ใช้ คนขับรถแบ็คโฮเข้าใจว่าดินที่ขุดเป็นที่ดินของผู้ใช้ ดังนี้ เป็นความผิดฐานลักทรัพย์โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๒๓/๒๕๖๔

การกระทำอันจะถือเป็นตัวการร่วมกันกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๘๓ ได้นั้น **บุคคลผู้ร่วมกระทำความผิดจะต้องรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด** และมีการกระทำโดยเจตนาที่จะร่วมกันกระทำความผิดนั้น **จึงจะเป็นตัวการ**ตามบัญญัติดังกล่าว แต่ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดจะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้ ตาม ป.อ. มาตรา ๕๙ วรรคสาม ดังนี้ หากพวกของจำเลยที่ขับรถแบ็คโฮเข้าขุดดินในที่ดินของผู้เสียหาย**มิได้รู้ข้อเท็จจริงว่าดินที่ขุดออกไปเป็นของผู้เสียหาย โดยเข้าใจว่าเป็นการขุดดินของจำเลย** ก็ย่อมจะถือไม่ได้ว่าจำเลยกับพวกร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง แต่ต้องถือว่า**จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดเองโดยอ้อม**โดยใช้พวกของจำเลยเป็นตัวแทนโดยบริสุทธิ์ (Innocent Agent) เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดของจำเลยเอง เมื่อพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบยังไม่ได้ความกระจ่างชัดว่าพวกของจำเลยรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดและมีเจตนาร่วมกันกระทำความผิดกับจำเลยอันจะถือเป็นการลักทรัพย์โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป กรณีจึงต้องฟังข้อเท็จจริงเป็นคุณแก่จำเลยว่าการกระทำของจำเลย**ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป**โดยใช้ยานพาหนะเป็นเพียงความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะเท่านั้น

คำถาม เจ้าของบัญชีประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้มีการปลอมลายมือชื่อผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเช็ค จะถือว่าเป็นบุคคลผู้อยู่ในฐานะผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อต่อสู้เรื่องลายมือปลอม หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๔๖/๒๕๖๔

จำเลยที่ ๕ ได้สั่งซื้อสมุดเช็คจากจำเลยที่ ๑ ทั้งหมด ๕ เล่ม แต่นำสมุดเช็คลงในระบบบัญชีของโจทก์เพียง ๔ เล่ม ส่วนอีก ๑ เล่ม ไม่ได้มอบให้โจทก์ ซึ่งมีเช็คที่มีลายมือชื่อผู้มีอำนาจสั่งจ่ายปลอมทั้ง ๑๒ ฉบับ รวมอยู่ในเช็คเล่มที่จำเลยที่ ๕ เก็บไว้ พฤติการณ์ดังกล่าวนับเป็นแผนการ

อันแยบยลของจำเลยที่ ๕ มาแต่เริ่มซื้อสมุดเช็คซึ่งอยู่**นอกเหนือความคาดหมายของโจทก์** จึงไม่อาจถือว่าโจทก์ประมาทเลินเล่อในเหตุดังกล่าว

โจทก์ทราบเรื่องว่ามีการปลอมลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายเป็นระยะเวลาเกือบ ๔ เดือน แสดงว่าโจทก์ปล่อยปละละเลยไม่ใส่ใจตรวจสอบเงินในบัญชีกระแสรายวันของโจทก์ในระยะเวลาอันสมควร ทำให้มีการปลอมลายมือชื่อผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเช็คพิพาทรวม ๑๒ ฉบับ ประกอบกับโจทก์สั่งจ่ายเช็คอื่นอีกจำนวนมาก โจทก์ยิ่งต้องใช้ความระมัดระวังยิ่งขึ้นเพราะอาจเกิดความสับสนขึ้นได้ เชื่อว่าการดำเนินกิจการของโจทก์โดยอาศัยความไว้เนื้อเชื่อใจพนักงานของโจทก์ทำให้**ขาดการตรวจสอบอย่างรัดกุมเข้มงวดเกิดช่องทางทุจริตได้โดยง่าย** ผิดวิสัยของผู้ประกอบธุรกิจในการใช้ความระมัดระวังป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัทของโจทก์ พฤติการณ์ในส่วนนี้จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ แต่**เมื่อไม่ปรากฏว่าโจทก์รู้ถึงพฤติกรรมการทุจริตของจำเลยที่ ๕ แล้วปล่อยปละละเลยให้จำเลยที่ ๕ เกี่ยวข้องกับการสั่งจ่ายเงินตามเช็คพิพาทอีก** พฤติการณ์ยังไม่พอรับฟังว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

แม้การกระทำของโจทก์เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้มีการปลอมลายมือ ส. ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเช็คพิพาท แต่การใช้เงินตามเช็คพิพาทยังขึ้นอยู่กับการตรวจสอบลายมือชื่อผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเช็คโดยจำเลยที่ ๑ อีกขั้นตอนหนึ่งด้วย ดังนี้ จำเลยที่ ๑ จะอ้างความประมาทเลินเล่อของโจทก์ว่าโจทก์อยู่ในฐานต้องตัดบทมิให้ยกข้อต่อสู้เรื่องลายมือชื่อปลอมขึ้นต่อสู้จำเลยที่ ๑ ได้ นั้น ก็ต่อเมื่อจำเลยที่ ๑ ได้จ่ายเงินตามเช็คพิพาทดังกล่าวโดยสุจริตและใช้ความระมัดระวังตามควรแล้ว จำเลยที่ ๑ จึงจะอ้างอิงแสวงสิทธิบังคับการใช้เงินตามเช็คพิพาทจากโจทก์ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๐๘ เมื่อพิจารณาด้วยสายตาจากลักษณะลายมือชื่อของ ส. ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเช็คของโจทก์ในเช็คพิพาท เปรียบเทียบกับตัวอย่างลายมือชื่อ ส. ผู้สั่งจ่าย ปรากฏว่า ลักษณะตัวอักษร ลีลาการเขียน ช่องไฟแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน ทั้งพนักงานของจำเลยที่ ๑ ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายเช็คปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบลายมือชื่อลูกค้าอยู่เป็นปกติย่อมมีความชำนาญในการตรวจสอบลายมือชื่อลูกค้ามากกว่าบุคคลธรรมดา เชื่อว่า**หากใช้ความ**

ยืมเงินมาใช้หนี้แก่ผู้เสียหายและจะนำเงินที่กู้ยืมมาคืนให้ในวันเดียวกัน ผู้เสียหายจึงมอบโฉนดที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยไป แต่จำเลยไม่ได้นำเงินมาคืนให้แก่ผู้เสียหายตามที่ตกลงกัน ต่อมาเมื่อผู้เสียหายพบ ค. มาทวงหนี้จำเลยที่บ้านจำเลย ค. เปิดกระเป๋าแล้วนำโฉนดที่ดินขึ้นมาฉบับหนึ่ง ผู้เสียหายจำได้ว่าเป็นโฉนดที่ดินพิพาทแสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายทราบตั้งแต่เห็นโฉนดที่ดินพิพาทอยู่กับ ค. แล้วว่า**ถูกจำเลยหลอกลวงเอาโฉนดที่ดินพิพาทไปให้บุคคลอื่น**และไม่นำเงินที่กู้ยืมคืนให้ผู้เสียหาย ถือได้ว่าผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดตั้งแต่วันดังกล่าวเมื่อ**ความผิดฐานฉ้อโกง**เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๙๖ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๙๕ ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีของโจทก์ในความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ จึงเป็นอันขาดอายุความ

ผู้เสียหายเป็นผู้ครอบครองโฉนดที่ดินพิพาทของบิดาจำเลยโดยจำเลยนำมามอบให้ยึดถือเป็นประกันเงินกู้ตามสัญญากู้ยืมเงิน แม้ผู้เสียหายในฐานะผู้ให้กู้ยืมจะไม่มีสิทธิยึดหน่วงโฉนดที่ดินพิพาทไว้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๔๑ เพราะหนี้เงินกู้ยืมไม่เกี่ยวกับตัวโฉนดที่ดินพิพาทแต่เมื่อข้อตกลงตามสัญญากู้ยืมเงิน ระบุว่าผู้กู้นำโฉนดที่ดินพิพาทมาให้ผู้ให้กู้เพื่อเป็นหลักประกันการกู้ยืม อันเป็นข้อตกลงที่คู่สัญญาสมัครใจทำกันไว้ ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงเป็นบุคคลสิทธิบังคับกันได้ระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย ย่อมมีผลทำให้**ผู้เสียหายผู้ให้กู้มีสิทธิยึดถือทรัพย์ที่นำมาประกันไว้จนกว่าผู้กู้จะชำระหนี้ตามสัญญา** เมื่อจำเลยยังไม่ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยคืนให้แก่ผู้เสียหายครบถ้วน จึงไม่มีสิทธิ์ขอคืนโฉนดที่ดินพิพาทจากผู้เสียหาย การที่**จำเลยมาขอรับโฉนดที่ดินพิพาทคืนไปจากผู้เสียหายโดยหลอกลวงว่าจะเอาโฉนดที่ดินพิพาทไปกู้ยืมเงินบุคคลอื่นแล้วนำเงินมาชำระหนี้ให้ผู้เสียหาย**จนผู้เสียหายหลงเชื่อมอบโฉนดที่ดินพิพาทให้จำเลยไป แต่จำเลยไม่นำเงินมาชำระให้ผู้เสียหายตามข้อตกลง ทำให้ผู้เสียหายไม่มีหลักประกันยึดถือไว้ตามสัญญา ย่อมทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลย**จึงเป็นการเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่น**ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น จำเลยจึงมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๘๘

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ